

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 2016

75/2016

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 22 §:n 4 momentti, 67, 69 ja 72 §, sellaisina kuin niistä ovat 22 §:n 4 momentti laissa 990/2008, 67 § osaksi laissa 632/2009 sekä 72 § laissa 632/2009,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 kohta, 8 b §:n 1 kohta, 9 a, 21 ja 21 b §, 22 §:n 3 ja 7 momentti, 31—34 §, 35 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 36—41 §, 42 §:n 1 momentti, 45 §:n 2 ja 3 momentti, 48, 58, 68 ja 70 §, 71 §:n 1 momentti, 75 §, 76 §:n 1 momentti, 77 §, 78 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 79 §, 82 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 momentti, 101 §:n 3 momentti ja 104 §,

sellaisina kuin niistä ovat 8 b §:n 1 kohta, 9 a ja 21 b § laissa 990/2008, 31 § laissa 800/2012, 32 ja 33 § osaksi laissa 800/2012, 36 § osaksi laeissa 1433/2011, 800/2012 ja 876/2015, 37 ja 40 § osaksi laissa 1433/2011, 39 § osaksi laissa 876/2015, 41 § ja 42 §:n 1 momentti osaksi laissa 1170/2007, 45 §:n 2 momentti ja 76 §:n 1 momentti laissa 1170/2007, 48 § ja 101 §:n 3 momentti laissa 637/2009, 70 ja 79 § osaksi laissa 632/2009, 75 § laissa 1459/2011, 78 § laissa 632/2009, 82 §:n 2 momentti ja 86 §:n 2 momentti laissa 890/2014 sekä 104 § osaksi laissa 357/2010, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 990/2008, 632/2009, 637/2009 ja 357/2010, siitä lailla 637/2009 kumotun 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta, lakiin uusi 58 a §, uusi 59 a—59 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko sekä uusi 75 c ja 87 a §, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työraeläkkeeseen sekä maatalousyrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja rymähenkivakuutuskorvaukseen.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *alimmalla vanhuuseläkeiällä* 31 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää;

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 47 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 4) työraueläkkeen saamisen edellytyksen täyttymistä 59 a §:n mukaisesti; tai
- 5) edunjättäjän kuolemaa.

7 §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maatalousyrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) maatalousyrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua eikä toimintaa, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt maatalousyrittäjä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

- 1) ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt apurahansaaja täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt apurahansaaja täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt apurahansaaja täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajan oikeus vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työraueläkkeeseen sekä apurahansaajan edunsaajan oikeus perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen määräytyy samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä ja hänen edunsaajallaan. Mitä tässä laissa, maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetussa laissa (1281/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaanpanolaissa (77/2016) säädetään maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta koskee vastaavasti myös apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä erikseen muuta säädetä.

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

- 1) 3 §:ssä maatalousyrittäjästä, 4 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenestä, 5 §:ssä maatalousyrittäjästä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, 6 §:ssä viljelmästä, 7 §:ssä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä maatalousyrittäjätoiminnasta, 8 §:ssä maatalousyrittäjätoiminnasta ulkomailla, 10 §:ssä maatalousyrittäjän vakuuttamisesta, 12 §:ssä eläkelaitoksen valvontavelvollisuudesta ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta, 13 §:ssä vakuutuksesta maatalousyrittäjälle, jolla vakuuttamisen alaraja ei täyty sekä maatalousyrittäjälle, joka on vanhuuseläkkeellä, 14 §:ssä työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta, 15 §:ssä viljelmän työtulosta, 16 §:ssä viljellyn maatalousmaan tulosta, 17 §:ssä

kasvullisen metsämaan työtulosta, 18 §:ssä viljelmän työtulon jaosta, 19 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta, 20 §:ssä poronmistajan työtulosta ja 21 §:ssä työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulosta;

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

3) 115 §:ssä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä, 141 §:ssä maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta ja 144 §:ssä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä.

21 §

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa.

21 b §

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen jäljellä olevaa työkykyään apurahalla tehtävään työhön.

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksun perusprosentin, joka on sama kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista.

Sen estämättä, mitä 3 ja 5 momentissa säädetään, työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä työeläkevakuutusmaksussa ei oteta huomioon työntekijän eläkelain 181 §:n mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä työeläkevakuutusmaksun osia, kun työeläkevakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

31 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Maatalousyrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaansa.

Maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;

- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 78 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Jos maatalousyrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan maatalousyrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

32 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohdan mennessä ansaittu eläke.

Jos maatalousyrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

33 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja jona eläkettä on haettu. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta tai pätevästä syystä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että maatalousyrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta 13 §:ssä tarkoitettua vakuutuksen perusteella kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos maatalousyrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä on täyttänyt 31 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

34 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Maatalousyrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun maatalousyrittäjä täyttää

alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioitun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

35 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Maatalousyrittäjän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 78 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

36 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on maatalousyrittäjän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja maatalousyrittäjä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettusta osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

37 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 101 §:ssä.

38 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun maatalousyrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä maatalousyrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 31 §:ssä säädetään, jos maatalousyrittäjälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, maatalousyrittäjälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin maatalousyrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 32 §:ssä säädetään.

39 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva maatalousyrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämistä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

40 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 38 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 59 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

41 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle maatalousyrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

42 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Maatalousyrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 47 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluajana vähintään 25 133,40 euroa; ja
- 3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

45 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset ja kuntoutuksen ajalta maksettavat etuudet

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisiin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkelaitoksen takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 71 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

48 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain (81/2016) 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Lisäksi maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

58 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttuminen, maksamisen keskeyttäminen ja eläkkeen takautuva tarkistaminen

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä:

- 1) työntekijän eläkelain 48 §:ssä säädetään eläkkeen määrän muuttamisesta;
- 2) työntekijän eläkelain 50 §:ssä säädetään eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä;
- 3) työntekijän eläkelain 51 §:ssä säädetään eläkkeen takautuvasta tarkistamisesta.

58 a §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttä työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Maatalousyrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos maatalousyrittäjä harjoittaa maatalousyrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, maatalousyrittäjällä on oikeus tämän maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään vanhuuseläke. Maatalousyrittäjällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun maatalousyrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 77 §:n 1 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) maatalousyrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työuraeläke

59 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 59 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;

2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 47 §:ssä tarkoitettun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;

3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja

4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viereille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 59 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

59 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Maatalousyrittäjän 59 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;

2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;

3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;

4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;

5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka

6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fyysiset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon jatkuva ympäri-vuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

75/2016

59 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

59 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona maatalousyrittäjä täyttää 59 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

59 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 59 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos maatalousyrittäjä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai maatalousyrittäjän ja eläkelaitoksen sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

59 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpuuluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voidaan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

59 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

59 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Maatalousyrittäjällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi.

75/2016

59 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos maatalousyrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

59 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko maatalousyrittäjällä oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että maatalousyrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 44 §:n mukaan.

59 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Maatalousyrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

59 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

68 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun maatalousyrittäjätoiminnan kokonaistulosta.

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistulo, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 70 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia maatalousyrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

70 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos maatalousyrittäjän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona maatalousyrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona maatalousyrittäjä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään

12566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 76 §:n 1 momentissa tarkoitettusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

71 §

Eläkkeen karttumisen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejältä

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle maatalousyrittäjälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona maatalousyrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

75 §

Työeläkeote

Maatalousyrittäjälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja tämän lain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuskien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja
- 5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun maatalousyrittäjä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

- 1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai
- 2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

75 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeikästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio maatalousyrittäjän tavoite-eläkeistä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeissä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle maatalousyrittäjälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio maatalousyrittäjän tavoite-eläkeistä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

76 §

Tulevan ajan eläke

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työansioiden sekä tämän lain 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka maatalousyrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*) ja siten kuin työntekijän eläkelain 76 §:ssä tarkemmin säädetään. Tulevan ajan ansioihin luettaisiin myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteella olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja työntekijän eläkelain 76 §:n 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

77 §

Eläkkeen myöntäminen entisin perustein ja eläkkeen kertakorotus

Tätä lakia toimeenpantaessa työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 80 §:ssä säädetään eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Maatalousyrittäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotusta ei lisätä, jos maatalousyrittäjä on täyttänyt 56 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

Kertakorotus lasketaan maatalousyrittäjän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen maatalousyrittäjä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos maatalousyrittäjä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen maatalousyrittäjän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen. Ikärajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työuraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitettulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos maatalousyrittäjän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä

vuotta, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitettut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 83 §:n 1—3 kohdan mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

— — — — —

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työs-

kentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alasta.

84 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammiukuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

86 §

Eläkehakemus

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 59 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

87 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

- 1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 59 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;
- 2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;
- 3) arvion hakijan 59 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä
- 4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 59 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle selvitys maatalousyrittäjätöön sisällöstä.

Jos työterveyshuollon lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

101 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

— — — — —
Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläkelaiissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.
— — — — —

104 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 129 §:ssä säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2016

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä